

**GENERALNY INSPEKTOR
OCHRONY DANYCH
OSOBOWYCH**

Michał Serzycki

Warszawa, dnia 24 marca 2010 r.

DOLiS-035-2114/09

Pan

Jerzy Miller

Minister Spraw

Wewnętrznych i Administracji

ul. S. Batorego 5

02 - 591 Warszawa

proszę Pana Ministra o rozważenie możliwości zainicjowania przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji prac legislacyjnych mających na celu unormowanie w przepisach rangi ustawowej ogólnych zasad dotyczących wideonadzoru.

Faktem jest, że różne podmioty stosują systemy monitoringu (wideonadzoru, monitoringu wizyjnego, czy audiowizualnego), a pozyskiwaniem tą drogą informacji zajmuje się coraz szerszy krąg podmiotów zarówno z sektora publicznego, jak i prywatnego. Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (tekst jednolity: Dz. U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926 z późn. zm.), zwana dalej ustawą o ochronie danych osobowych, nie reguluje w sposób szczególny kwestii przetwarzania danych wizualnych i dźwiękowych. Skutkiem stosowania monitoringu może być tymczasem utrwalanie wizerunku osób fizycznych, a następnie jego przechowywanie, opracowywanie i wykorzystywanie dla różnych celów. W niektórych przypadkach, skutek stosowania monitoringu dochodzi do pozyskiwania danych osobowych - czy to danych osobowych zwykłych, czy też szczególnie chronionych - a wówczas zastosowanie znajdują przepisy o ochronie danych osobowych. Dostrzegana jest jednak potrzeba odrębnej ustawowej regulacji, albowiem w wielu sytuacjach nie dochodzi do przetwarzania danych osobowych, jednakże ograniczane jest prawo jednostki do prywatności, zagwarantowane mocą przepisów ustawy z dnia 2 kwietnia 1997 r. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1997 r., Nr 78 poz. 483) oraz w ustawodawstwie unijnym. Także, biorąc pod uwagę regulacje ustawy o ochronie danych

osobowych, w praktyce problemem może być m. in. wykonywanie przez administratora wielu obowiązków wynikających z przepisów o ochronie danych osobowych np. obowiązku informacyjnego, o którym mowa w art. 24 ustawy o ochronie danych osobowych, czy też zapewnienie realizacji uprawnień kontrolnych osobie, której dane dotyczą (art. 32 i art. 33 ustawy o ochronie danych osobowych).

Wskazać warto na opinię (nr 4/2004) Grupy Roboczej Artykułu 29 ds. ochrony danych osobowych (europejskiego niezależnego organu ds. ochrony danych osobowych i prywatności), w której zwrócono uwagę m. in. na konieczność respektowania zasady proporcjonalności (dane muszą być adekwatne i istotne dla celów przetwarzania) przy posługiwaniu się wideonadzorem, która oznacza przede wszystkim, że urządzenia służące do takiego nadzoru mogą być stosowane wyłącznie jako środki pomocnicze, gdy istnieje cel rzeczywiście uzasadniający ich użycie. Systemy te mogą być stosowane, gdy inne środki prewencyjne, ochrony i/lub bezpieczeństwa, o charakterze fizycznym i/lub logicznym, nie wymagające pozyskiwania obrazu, okażą się ewidentnie niewystarczające lub niemożliwe do zastosowania dla realizacji powyższych prawnie uzasadnionych celów. Ta sama zasada dotyczy również wyboru odpowiedniej technologii, kryteriów wykorzystywania urządzeń w konkretnych sytuacjach oraz ustaleń dotyczących przetwarzania danych, odnoszących się także do zasad dostępu i okresu przechowywania. Ponadto, w opinii tej wskazano, iż osoby, których dane dotyczą powinny być świadome faktu prowadzenia tego rodzaju monitoringu, a w szczególności posiadać szczegółowe informacje odnośnie miejsc objętych takim systemem.

Poza tym zgodnie z motywem 16 preambuły do Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 października 1995 r. w sprawie ochrony osób w zakresie przetwarzania danych osobowych oraz swobodnego przepływu tych danych (95/46/WE), „przetwarzanie danych dźwiękowych i obrazowych, np. w przypadku nadzoru kamer wideo, nie wchodzi w zakres niniejszej dyrektywy, jeśli dokonywane jest dla potrzeb bezpieczeństwa publicznego, obronności, bezpieczeństwa narodowego lub też w trakcie działań organów państwowych w dziedzinie prawa karnego lub innych działań nie wchodzących w zakres prawa Wspólnoty”. W świetle powyższego, tym bardziej konieczne wydaje się uregulowanie kwestii dotyczących monitoringu (wideonadzoru) w odrębnym akcie prawnym, niż ustawa o ochronie danych osobowych pod kątem zagwarantowania odpowiedniego standardu ochrony informacji pozyskanych tą drogą.

Nie ulega przy tym wątpliwości, iż wszelkie działania ingerujące w prawo jednostki do jej prywatności powinny być dokonywane ostrożnie i z poszanowaniem obowiązujących przepisów prawa. Istotnym jest, że zgodnie z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP, ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw mogą być ustanawiane tylko w ustawie i tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób. Ograniczenia te nie mogą

naruszać istoty wolności i praw. Ponadto, zgodnie z art. 47 Konstytucji RP, każdy ma prawo do ochrony prawnej życia prywatnego, rodzinnego, czci i dobrego imienia oraz do decydowania o swoim życiu osobistym. Polska ustawa zasadnicza podkreśla przy tym, w art. 233 ust. 1, że prawo to nie może doznawać ograniczeń także w stanach nadzwyczajnych. Skoro zatem przepisy Konstytucji RP chronią przedmiotowe prawo w sytuacji zagrożenia, to tym bardziej nie mogą wprowadzać w tym zakresie ograniczeń wówczas, kiedy płynące z powyższego „korzyści” nie są wystarczające dla uznania zasadności ingerencji o takim charakterze. W wyroku z dnia 20 marca 2006 r. o sygn. akt K 17/05 Trybunał Konstytucyjny podkreślił, iż, cyt.: „(...) Nie można (...) tracić z pola widzenia faktu, że prawo do prywatności ma charakter szczególny w systemie praw i wolności konstytucyjnych (...)”. Obowiązek poszanowania prawa do prywatności wynika również z faktu, iż Rzeczpospolita Polska, jako państwo członkowskie Unii Europejskiej, jest stroną europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie w dniu 4 listopada 1950 r., która w swym art. 8 ustanawia prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego, swojego mieszkania i swojej korespondencji.

Podkreślić w tym miejscu należy także, iż coraz częściej informacja dotycząca wizerunku osób, informacja o obecności w określonych miejscach, o sposobie zachowania, jak również treść wypowiedzi itp., są utrwalane i mogą być wykorzystywane w różnych celach. W niektórych przypadkach używanie systemów monitoringu (wizualnego, audiowizualnego) jest obowiązkowe zgodnie z przepisami szczególnymi (np. w kasynach, na stadionach w czasie odbywania się imprez masowych). W innych sytuacjach monitoring może być stosowany z uwagi na szczególnie ważny, usprawiedliwiony cel określonych podmiotów zarówno publicznych, jak i prywatnych. Systemy te są stosowane w celach nie tylko zapewnienia bezpieczeństwa, lecz szeroko rozumianego „nadzoru”. W odniesieniu do tych przypadków brak jest odpowiednich regulacji. Np. monitorowanie miejsc pracy w celu nadzoru pracowników, monitoring w środkach komunikacji miejskiej, celem sprawdzenia natężenia ruchu, czy też monitoring we wspólnotach mieszkaniowych lub spółdzielniach, celem ochrony mienia. Stosowanie systemów monitoringu prowadzi nie tylko do zapewnienia bezpieczeństwa, ale także może prowadzić do naruszenia prywatności monitorowanych osób, czy ich innych dóbr chronionych prawem.

Wobec powyższego, proszę Pana Ministra o rozważenie możliwości zainicjowania przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji prac legislacyjnych mających na celu unormowanie w przepisach rangi ustawowej przedmiotowego zagadnienia, poprzez stworzenie ogólnych zasad i warunków dopuszczalności stosowania monitoringu, wideonadzoru, określenie celów, w jakich nadzór taki jest możliwy do zastosowania, a także okresu przechowywania nagrań (w tym określenie, kiedy nagrania z przedmiotowych systemów mogą być utrwalane, a kiedy wideonadzór ma się odbywać jedynie „na bieżąco”), mając na uwadze jak najmniejsze ograniczenie prawa jednostki do prywatności. Ponadto, konieczne jest także wskazanie w niniejszych regulacjach podmiotów/osób, które mogłyby

wykorzystywać systemy monitoringu, jak również unormowanie praw, jakie przysługują osobie, której taki nadzór może dotyczyć. Istotne jest także zaproponowanie sposobu dopełniania obowiązku informacyjnego, jak również wskazanie podmiotów/osób, celów oraz zakresu, w jakich możliwy byłby dostęp do przedmiotowych nagrań.

Przy wprowadzaniu nowych regulacji należy zachować równowagę pomiędzy zagwarantowaniem praw jednostki, a ogólnym interesem podmiotów, które stosować miałyby systemy monitoringu. Niewątpliwie przyjęte rozwiązania muszą mieć na celu ograniczenie stosowania przedmiotowych systemów, w sytuacji gdy korzyści z nich płynące są zbyt małe, niewspółmierne do ograniczania prawa jednostki do prywatności.

Odrębne, niż ustawa o ochronie danych osobowych, regulacje prawne dotyczące kwestii nadzoru wideonadzoru, w tym warunków instalacji i użytkowania kamer przez podmioty publiczne i prywatne przewidziane zostały przez niektóre kraje Unii Europejskiej, np. w Belgii obowiązuje ustawa z dnia 21 marca 2007 r. dotycząca instalacji i używania wideonadzoru. Podobnie, rozwiązano ten problem w Szwecji, gdzie istnieje ustawa o wideonadzorze (1998:150).

Ze swojej strony deklaruje chęć współpracy w tym zakresie.